

СИСТЕМНОІНЖЕНЕРНИЙ ПІДХІД В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ

Навіть з оглядом на те, що облікова інформація завжди мала ключове значення для прийняття рішень менеджментом суб'єктів господарювання, останні тенденції розвитку світової економічної думки ще більше підвищують її значення та висувають нові вимоги до відповідного обліково-аналітичного забезпечення системи управління підприємством. Такі нові вимоги значною мірою пов'язуються, по-перше, з розширенням обсягів, видів та змісту інформації, яка потрібна внутрішнім та зовнішнім стейкхолдерам підприємства. Як слушно відмічається в [2] для менеджменту підприємства потрібним є не стільки усвідомлення структури балансу, скільки можливість отримання інформації потрібної для підтримки стійкості й ефективності роботи в довгостроковому періоді, а також для забезпечення зростання ринкової вартості й капіталізації підприємства. Саме важливість даної вимоги для корпоративних підприємств й обумовила появу концепції інтегрованої звітності [6] яка моделює використання більш широкого переліку видів капіталу в рамках обраної бізнес-моделі підприємства. По-друге, слід зазначити, що такі тенденції до врахування більш широкого переліку видів капіталу значною мірою підкріплюються процесами цифрової трансформації, які в свою чергу спричиняють відповідну зміну програм професійної сертифікації бухгалтерів (прикладом цьому є означена у [5] розширення програм Привілейованого Інституту Управлінських Бухгалтерів). Така так звана діджиталізація спричиняє поширення думок про можливу відмови від значної кількості функцій які виконує фахівець з обліку та фінансів (цікавий опис дихотомії тенденцій можливості максимальної автоматизації бухгалтерських процедур та очікуваного більш за середнє зростання облікової галузі, наведено у [8]).

В контексті поєднання поданих тенденцій діджиталізації, цифрової трансформації та розширення переліку облікових номенклатур доволі цікавим в контексті організації обліково-аналітичного процесу може виявитися методологія системної інженерії [3], як міждисциплінарного підходу до формування успішної системи. Успішність системи, як наголошується у [1], визначається як можливість задовольняти потреби користувачів та стейкхолдерів системи (тобто в контексті облікового процесу – задовольняти інтереси користувачів обліково-аналітичної інформації). Головна складність тут постає в ідентифікації цих інтересів, за що саме й має відповідати організація обліку, розширена представленими у [3] інструментами й підходами. Існує безліч визначень змісту концепту організації бухгалтерського обліку, кожне з яких тією чи іншою мірою зводить процес організації до формування моделі облікової інформації, яка надалі має бути тісно пов'язана з економічною моделлю підприємства. Показовим у сенсі подібного поєднання є наявний у системній інженерії концепт архітектури підприємства, який має численну кількість трактувань (бізнес-архітектура, системна чи корпоративна архітектура). Зокрема у [4] архітектура підприємства зводиться до відображення загальної моделі організації бізнесу чи до розкриття керівних принципів й референтних моделей діяльності підприємства, як на цьому наголошує стандарт TOGAF [7].

Отже, оскільки архітектура згідно з [1, с. 252] відображає все найбільш важливе в діяльності підприємства, то й організувати систему обліково-аналітичної інформації необхідно в розрізі головних архітектурних елементів. Саме тут й виникають головні переваги від застосування інструментів системної інженерії, які по іншому розглядають місце обліку й аналізу в корпоративній архітектурі. Перш за все, архітектурний підхід призводить до появи нових об'єктів облікового спостереження, які в рамках архітектурного моделювання базуються на чіткому

усвідомленні їх місця в забезпеченні руху цільової системи (створюваної підприємством цінності, яка задовольняє потреби стейкхолдерів) за кривою її життєвого циклу. Цікавою можливістю є орієнтуватися в процесі організації обліку на концепт організаційних можливостей (можливість певного структурного підрозділу виконувати потрібні для руху цільової системи практики діяльності). У даному випадку різні види потенціалу підприємства чітко зв'язуються з їх місцем в організаційній структурі й тим самим інформація щодо їх діяльності є більш структурованою аніж у разі використання концепту центрів відповідальності. При цьому за будь-якого підходу до калькулювання собівартості можливим є віднесення витрат до конкретного носія та суб'єкта витрат. Використання згадуваної [6] моделі інтегрованої звітності також спрощується за рахунок зв'язування при архітектурному моделюванні видів капіталу та власників корпоративних прав з організаційними можливостями. Більш того, слушною є пропозиція ряду авторів щодо розгортання збалансованої системи показників навколо елементів корпоративної архітектури, адже саме вони відбивають головні конкурентні переваги підприємства, що мають бути відображені у стратегічній карті. Ще однією перевагою системної інженерії є обов'язкове виділення в архітектурній моделі рівнів бізнесу, інформації та інфраструктури, наявність яких дозволяє узгоджувати інтереси членів команди проекту організації обліку.

Отже зазначимо, що створення архітектурної моделі підприємства, як складної системи спрощує надання обліковій інформації властивостей об'єктивності та превентивності. При цьому є зрозумілим, що архітектурне моделювання ні якою мірою не замінює процедури збирання облікової інформації чи технологію аналітичної обробки

1. Левенчук А.И. *Системное мышление. М.: Издательские решения, 2018. 440 с.* 2. *A Vision for the CFO & Finance Function.* URL: <https://www.ifac.org/publications-resources/vision-cfo-finance-function>. 3. *Guide to the Systems Engineering Body of Knowledge (SEBoK).* URL: https://www.sebokwiki.org/w/images/sebokwiki-farm:w/8/8d/SEBoKv1.4_full.pdf. 4. Kotusev S. *The practice of enterprise architecture. A Modern Approach to Business and IT Alignment.* Melbourne : SK Publishing, 2018. 586 p. 5. *New CIMA Syllabus Overview.* URL: <https://www.astranti.com/cima/syllabus/new/>. 6. *The International Integrated Reporting Framework.* URL: <http://integratedreporting.org/resource/-international-ir-framework/>. 7. *The TOGAF Standard. Version 9.1.* U.S.: The Open Group, 2017. 532 p. 8. *What Is The Accounting Profession Paradox?* URL: <https://www.linkedin.com/pulse/what-accounting-profession-paradox-anders-liu-lindberg>